

Preporuke za organizatore skupova i naručitelje usluge konferencijskog prevođenja na daljinu

U uvjetima kada nije moguće organizirati konferenciju ili poslovni skup na kojemu će sudionici, prevoditelji i organizatori biti fizički prisutni na istoj lokaciji, postoje internetska rješenja koja mogu omogućiti virtualno održavanje skupova, pa i onih višejezičnih. Takva tehnologija (bilo da je riječ o videokonferencijskim aplikacijama ili platformama za konferencijsko prevođenje) i dalje ima određena ograničenja, pa je za uspjeh vaše konferencije ili poslovnog sastanka nužno osigurati odgovarajuća organizacijska, tehnička i pravna rješenja.

Organizacija konferencije - na što sve trebate obratiti pozornost?

Internetska rješenja za konferencijsko prevođenje omogućuju konsekutivno i simultano prevođenje na daljinu (eng. *distance interpreting*), uključujući i podvrstu takvog prevođenja koja se naziva izmješteno simultano prevođenje (eng. RSI, *remote simultaneous interpreting*), kod kojega se prevoditelji nalaze na udaljenoj lokaciji i prevode putem internetske veze. Međutim, kad god je to moguće, prevoditelji bi trebali biti na mjestu održavanja konferencije ili sastanka, ili, u slučaju izmještenog prevođenja, svi bi prevoditelji trebali biti na istoj lokaciji, u prevoditeljskom centru (eng. *interpreting hub*).

Prilikom organizacije treba uzeti u obzir sljedeće:

- angažirati **profesionalne prevoditelje** s odgovarajućim referencama i iskustvom;
- voditi računa o činjenici da u jezičnom timu **uvijek** rade po **dva prevoditelja** za istu jezičnu kombinaciju, odnosno za jedan izlazni kanal (ili **tri** u slučaju složenijeg jezičnog režima ili duljeg trajanja konferencije). Simultano prevođenje je timski rad za koji je prevoditeljima neophodna međusobna vizualna, verbalna i neverbalna komunikacija. I u uvjetima izmještenog prevođenja taj je standard od ključne važnosti jer može doći do raznih nepredviđenih okolnosti i tehničkih smetnji;
- ako nije moguće organizirati rad iz standardne prevoditeljske kabine izravno na mjestu održavanja konferencije, prevoditelji rade iz **prevoditeljskog centra** (eng. **hub**) koji ima tehničke i ostale radne uvjete najbližnje uobičajenoj kabini. Angažmanu prevoditelja koji rade od kuće, međusobno fizički odvojeni, valja pribjegavati isključivo u **ekstremnim kriznim uvjetima** (elementarne nepogode velikih razmjera, pandemije u kojima se primjenjuju krajnje mjere potpune zabrane fizičkog boravka u istom prostoru i slično) jer takav način rada nije u skladu sa standardima struke i može znatno narušiti kvalitetu prijevoda i zdravlje prevoditelja te, posljedično, ugroziti uspjeh konferencije;
- prije konferencije potrebno je izvršiti **tehničku probu (testiranje platforme i opreme)** koja će se koristiti), **uputiti sve sudionike** u način rada i ponašanja na

virtualnoj konferenciji te osigurati zasebnu **tehničku podršku** sudionicima i prevoditeljima. Zbog otežanih uvjeta rada posebno je važno unaprijed, u razumnom roku, dostaviti prevoditeljima **materijale za pripremu** (detaljni raspored, prezentacije, referate, govore te popis sudionika).

Tehnički aspekti

Tehnička podloga koja omogućuje rad platformi za prevođenje postoji već tridesetak godina i temelji se na VoIP-u (*Voice over Internet Protocol*), tehnologiji koja omogućuje prijenos zvučne komunikacije preko interneta. Kao organizatori konferencija trebali biste imati na umu da se platforme za prevođenje na daljinu temelje na poslovnom modelu s malim ulaganjem i oslanjaju na uređaje i opremu krajnjeg korisnika (vas kao organizatora te ostalih sudionika i prevoditelja), a ne na specijalizirani profesionalni hardver, kao što je to slučaj sa simultanim prevođenjem iz standardnih prevodilačkih kabina. One su opremljene odgovarajućom tehnikom za čiju kvalitetu i funkcionalnost odgovaraju profesionalni konferencijski tehničari. Kod platformi za prevođenje dolaskom zvuka do korisnika prestaje odgovornost ponuđača platforme, a na kvalitetu više nije moguće znatno utjecati zbog niza nepoznatih varijabli i algoritama za korekciju zvuka u uređajima i opremi (računalima, tabletima, mobitelima itd.) sudionika. U posljednje se vrijeme intenzivno provode i studije utjecaja na zdravlje sudionika i prevoditelja koje ukazuju na znatne razlike u odnosu na standardnu konferencijsku tehniku. Povećano kognitivno opterećenje, povećani stres i zamor, akustički šok i drugi negativni utjecaji na sluh samo su neke od pojava koje se analiziraju u sklopu tih studija pa i taj aspekt svakako treba uzeti u obzir. Zbog svih navedenih razloga, odluka o održavanju virtualne konferencije s prevođenjem na daljinu trebala bi se temeljiti na objektivnim razlozima, a ne nekritičkom priklanjanju trendovima.

Budući da su tehnički zahtjevi za održavanje konferencije s prevođenjem na daljinu preko platforme složeniji od uobičajenih uvjeta, upućenost organizatora i sudionika u sve aspekte potrebne za takav način rada od ključne je važnosti. Također, organizatore i naručitelje prevođenja ne bi se smjelo dovoditi u zabludu da je prevođenje na daljinu s troškovnog aspekta povoljnije od standardnog oblika prevođenja; naprotiv, uzevši u obzir naknadu za korištenje platforme (čija visina varira ovisno o postavkama, jezičnom režimu, broju sudionika, ukupnom godišnjem broju konferencija na istoj platformi itd.), tehničku podršku, dodatne naknade za rad prevoditelja u posebnim uvjetima i druge čimbenike, ti će troškovi u određenim segmentima biti i veći.

Prilikom tehničke pripreme obratite pozornost na sljedeće:

- **definiranje tehničkih potreba** s obzirom na jezični režim, broj sudionika itd., u dogovoru s ponuđačima platforme za prevođenje i prevoditeljima;

- **određivanje potrebne opreme i infrastrukture** za najbolju moguću **kvalitetu prijenosa** slike i zvuka (internetska veza, računala i drugi uređaji koji će se koristiti, tip slušalica i mikrofona) i **zaštitu zdravlja** sudionika i prevoditelja; odabrana platforma treba biti u skladu s odgovarajućom normom, ISO 24019:2022; također, Međunarodno udruženje konferencijskih prevoditelja (AIIC) izradilo je **smjernice i kontrolne popise** koji organizatorima i prevoditeljima omogućuju lakše snalaženje u tehničkim pitanjima, određivanju prikladne opreme i drugih elemenata koji se odnose na uvjete rada u konferencijskom prevođenju na daljinu, posebice u uvjetima pandemije (pogledajte na <https://aiic.org/site/world/about/profession/guidelines#remote-interpreting>)
- provedbu **tehničke probe** prije konferencije i **tehničku podršku** za cijelo vrijeme trajanja konferencije.

Pravni aspekti

Pri sklapanju ugovora ili sastavljanju ponude o konferencijskom prevođenju na daljinu potrebno je voditi računa o nizu čimbenika, primjerice, dogovara li se posao s prevoditeljem ili s vlasnikom prevoditeljskog centra (*huba*). Bez obzira na mjesto i način prevođenja, opći standardi struke i radni uvjeti moraju se poštovati (<http://www.hdkp.hr/wp-content/uploads/2016/02/Standardi-HR.pdf>). I na ovom mjestu treba naglasiti da kao organizatori skupa i naručitelji prijevoda uvijek trebate voditi računa o tome da angažirate profesionalne prevoditelje s dobrim referencama i odgovarajućim iskustvom jer je to jedan od ključnih čimbenika za uspjeh konferencije.

Prilikom sklapanja ugovora ili sastavljanju ponude o konferencijskom prevođenju na daljinu, uz načela HDKP-a koja se i inače primjenjuju, potrebno je utvrditi i ugovoriti sljedeće:

- **lokaciju** simultanog prevođenja (prevoditeljski centar ili prevođenje na mjestu održavanja skupa, ili, u ekstremnom slučaju, iz prevoditeljeva vlastitoga prostora) i pripadajuću **naknadu troškova** (najam, troškovi za infrastrukturu prostora i sl., ovisno o lokaciji);
- **broj prevoditelja** u prevoditeljskoj ekipi (po dva za istu jezičnu kombinaciju, odnosno izlazni kanal, ili tri, ovisno o duljini trajanja konferencije i jezičnom režimu) i njihovo **mjesto rada** (u istom prostoru ili razdvojeni);
- **naziv platforme** za simultano prevođenje na daljinu i definiranje **jezičnog režima**;
- **trajanje radnog dana prevoditelja**, koji je i kod ove vrste prevođenja temelj za obračun honorara, te obavezne **stanke** (prevoditelji koji prevode preko platforme na virtualnoj konzoli ne smiju raditi više od dva sata bez stanke, ukupno trajanje radnog dana s dva prevoditelja iznosi četiri sata uz stanku od najmanje 30 minuta. Ako konferencija traje između četiri i šest sati, potrebno je angažirati trećeg člana

jezičnog tima, dok je za konferencije dulje od šest sati potrebno angažirati dva jezična tima od po dva prevoditelja

- **granice odgovornosti** u slučaju tehničkih smetnji, prekida veza, nekvalitetnog ili nerazumljivog audio ili video signala ili drugih smetnji koje onemogućuju ili ometaju kvalitetnu komunikaciju sudionika i rad prevoditelja (**klauzula o odricanju od odgovornosti prevoditelja** za tehničke poteškoće koje utječu na kvalitetu prijevoda ili ga posve onemogućuju te pripadajuće pravo prevoditelja na obustavu prevođenja u takvom slučaju);
- **pristanak prevoditelja** na snimanje prijevoda i javno emitiranje prijevoda putem interneta ili drugih medija te pripadajuća **naknada za to**;
- **cijenu rada prevoditelja uključujući i naknadu za otežane uvjete rada** zbog povećanog kognitivnog opterećenja u radu s virtualnom konzolom za konferencijsko prevođenje preko platforme, izloženosti potencijalno štetnom zvuku (akustički šok) i drugim zdravstvenim rizicima povezanim s ovim načinom rada;
- odgovornost za **sigurnost i zaštitu podataka**;
- sve **ostale i posebne uvjete** koji se mogu pojaviti u konkretnom poslu koji se ugovara, kao npr. **uvjete rada slijepih i slabovidnih prevoditelja** koji ne mogu koristiti sučelje (virtualnu konzolu) platforme za prevođenje na daljinu. U tom slučaju dotičnom prevoditelju treba staviti na raspolaganje klasičnu konzolu na kojoj je moguće ručno namjestiti ulazni i izlazni kanal, jačinu zvuka, mikrofoni i funkciju *mute*.

Sva ostala pitanja organizacijske, tehničke i pravne prirode koja ovdje nisu navedena ni obrazložena, organizatori i prevoditelji mogu partnerski razjasniti i dogovoriti u skladu sa specifičnim potrebama određene konferencije ili poslovnog okupljanja u virtualnom okruženju. Ako su vam potrebne bilo kakve druge informacije ili savjeti o organizaciji konferencija s prevođenjem, u fizičkom obliku ili na daljinu, slobodno nam se javite na info@hdkp.hr.